

Наддніпрянщині було ліквідовано указом імператора Миколи I в 1831 році (в Києві – в 1834 році).

В Українських землях, що опинились в складі Австрійської імперії Магдебурзьке право ще певний час зберігалось, проте стало об'єктом зазіхань з боку державної влади та місцевої адміністрації і поступово було зведено нанівець.

Хоча Магдебурзьке право в українських землях не відіграло тієї ж ролі, що в Західній та Центральній Європі, воно стало досить дієвим інструментом забезпечення демократичного самоуправління, стимулом розвитку правової культури, гарантом втілення економічних та соціальних можливостей. Магдебурзьке право в українських землях створило потужні передумови зародженню та розвитку демократичних інститутів громадянського суспільства.

Список використаних джерел:

1. Карліна О. Магдебурзьке право в містах України XV-XVII ст. // Розбудова держави.-2002.- № 1-4.
2. Попович М.В. Нарис історії культури України. - Київ, 2001.
3. Усенко І.Б. Магдебурзьке право // Юридична енциклопедія: В 6 т./Редкол.: С.Шемшученко та ін..- К.,2001. т.3.- с.543-544.

УПОВНОВАЖЕНИЙ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Джуваго Ю.Ю., начальник юридичного відділу ТОВ «ГРАЛІТ»

Актуальність цієї теми полягає в тому, що забезпечення основних прав і свобод людини і громадянина в Україні є одним з основних чинників у процесі становлення України як демократичної, правової, соціальної держави.

До останнього часу інститут омбудсмена, як і сам термін «омбудсман», в Україні були відомі лише порівняно вузькому колу фахівців-правників. Пов'язано це з тим, що ця інституція виникла й розвивалася на основі західноєвропейських демократичних цінностей, що ґрунтуються на засадах поділу влади та верховенства права, і тому до кінця 80-х років не викликала особливої зацікавленості офіційної радянської правової доктрини.

Можна виділити окремі загальні риси, які об'єднують інституції під однією родовою назвою - омбудсман, хоча в Україні це Уповноважений Верховної Ради з прав людини, в Іспанії, у ПАР - захисник народу, у Польщі - речник громадянських прав, у Франції - посередник Французької Республіки, в Литві - контролер сейму, в Греції - захисник громадян, у Молдові - парламентський адвокат, у Швеції, Фінляндії, Данії – омбудсмена.

Цей інститут «виростає» із держави і громадянського суспільства на певній стадії їхнього розвитку й виступає протидією громадянського суспільства на розширення й зміцнення сфери державного втручання та впливу.

Так підставою для введення посади омбудсмена у Великобританії стало незадоволення населення зростанням тиску бюрократії, браком належних засобів правового захисту прав і свобод [3. с.138]. В Іспанії введення інституту Народного захисника прискорила свого часу спроба здійснення профранкістського заколоту [4]. У Польщі інститут Уповноваженого діє з 1 січня 1988 року і розпочав він свою діяльність, коли країна перебувала у важкому економічному становищі, в умовах повного порушення суспільної стабілізації. Необхідність запровадження такого інституту в Україні назріла давно. Економічна та соціальна криза в нашому суспільстві створювала умови для масового порушення прав і основних свобод людини.

Щодо Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, то, згідно з ст.2 Закону, сферою його компетенції є відносини, що виникають при реалізації прав і свобод людини та громадянина лише між громадянином України, незалежно від місця його знаходження, іноземцем чи особою без громадянства, які перебувають на території України, та органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими і службовими особами.

Уповноважений є посадовою особою, статус якої визначається Конституцією України, Законом України «Про Уповноваженого Верховною Радою з прав людини», Законом України «Про державну службу».

Діяльність Уповноваженого з прав людини спрямована на: захист прав і свобод людини та громадянина, проголошених Конституцією України, законами України і міжнародними договорами України; додержання та повагу до прав і свобод людини та громадянина суб'єктами, зазначеними Законом; запобігання порушенням прав і свобод людини та громадянина або сприяння їх поновленню; сприяння приведенню законодавства

України про права і свободи людини та громадянина у відповідність з Конституцією України, міжнародними стандартами у цій галузі; поліпшення й подальший розвиток міжнародного співробітництва в галузі захисту прав і свобод людини та громадянина; запобігання будь-яким формам дискримінації щодо реалізації людиною своїх прав і свобод; сприяння правовій інформованості населення та захист конфіденційної інформації про особу.

Отже, інститут омбудсмана є додатковим (субсидіарним) засобом захисту прав і свобод людини щодо інших правозахисних механізмів, заповнює прогалини і компенсує недоліки судових засобів захисту прав людини, парламентського контролю та відомчого контролю за адміністративними органами. Діяльність Уповноваженого доповнює існуючі засоби захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина, не скасовує їх і не передбачає перегляду компетенції державних органів, які забезпечують захист і поновлення порушених прав і свобод. (ч. 2 ст.4 Закону)[2].

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. в редакції Закону від 15 травня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України;
2. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» – [електронний ресурс] режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>;
3. Хаманева Н.Ю. Роль омбудсмана в охороні прав громадян в сфері державного управління. – Советское государство и право. – 1990. – №9;
4. Макаренко С. Чтобы чиновник не путал закон и дышло. – Голос Украины. – 1997. – 12 марта;
5. Бойцова В.В. Правовой институт омбудсмана в системе взаимодействия государства и гражданского общества: Автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. – Москва, 1995;

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ІДЕЇ ПРАВ ЛЮДИНИ

Костенко Н.В., вчитель вищої категорії, заступник директора з виховної роботи Вишньківської ЗОШ І-ІІІ ступенів Бориспільської районної ради Київської області, вчитель української мови і літератури та світової літератури

Життя людини, її честь та гідність ігнорувалися і порушувалися на протязі всієї історії. Ця картина принципово не змінилася і сьогодні. Проте, ідея застосування норм, єдиних для всіх людей, без будь-якої дискримінації народилася багато століть назад. Принцип рівності давно прийнятий, як еталон для здійснення політичних прав. І все ж таки, до сьогоднішнього дня знаходиться виправдання тому, що називається дискримінацією, зокрема жінок (сексизм), людей з іншим кольором шкіри (расизм). Принцип рівності всіх членів людської спільноти, так само, як і багато інших основних принципів, які складають те, що сьогодні називається правами людини, притаманний кожній культурі і цивілізації, релігії і філософській традиції.

У грецькій філософії та в різних релігіях світу можна знайти принципи, на яких базується ідея прав людини. В епоху Просвітництва (18 століття) поняття прав людини оформлюється, як окрема категорія, окремий правовий інститут. Саме у цей час починає побутувати думка, що природа наділяє людину певними невід'ємними фундаментальними правами, які можуть бути протиставлені державі, державній владі, але мають нею охоронятися. З цього часу і надалі права людини стали розглядати, як елементарні передумови гідного людського існування. Але ще задовго до цього в Європі було прийнято ряд правових документів, що кодифікували свободи. Це були своєрідні кроки до ідеї прав людини. Першою була Magna Charta Libertatum (Велика Хартія Вольностей) 1215 року. Цей та інші документи визначали права, які можна було відстоювати за певних обставин (наприклад, загроза свободі релігії), але вони ще не містили всеосяжну філософську концепцію особистої свободи. Свобода часто розглядалася, як права, які надають окремим особам чи групам людей їхнє звання чи статус.

В наступні століття поняття свободи поступово відокремлювалося від статусу і почало розглядатися не як пільга, а як право всіх людей. У цьому процесі велику роль відіграли іспанські теологи і правники. До перших належать Франціско де Віторія (1486-1546) та Бартоломе де Лас Касас (1474-1566). Вони заклали доктринальний фундамент визнання свободи і гідності всіх людей, шляхом захисту особистих прав населення територій, відкритих і колонізованих іспанською короною. Серед правників необхідно назвати Франціско Суареса (1548-1617) та Габрієла Васкеса (1549-1604). Саме вони сприяли утвердженню ідеї *jus naturalism* (природне право) та еволюції прав людини.